

فراخوان مقاله

کنگره ملی مدیریت و برنامه ریزی شهری نوین National Congress of innovative management and urban planning

ایران - تهران - دانشگاه تهران
۲ شهریور ماه ۱۳۹۶

تهیه مدل مفهومی تاب آوری باغات شهری (منطقه موردی: شهرداری) منطقه یک تهران

شهربانو گلچوبی دیوا^۱، اسماعیل صالحی^۲، سعید کریمی^۳

۱- دانشجوی برنامه ریزی و مدیریت محیط زیست، دانشکده محیط زیست، دانشگاه تهران (نویسنده مسئول)

۲- هیئت علمی گروه برنامه ریزی و مدیریت محیط زیست، دانشکده محیط زیست، دانشگاه تهران

۳- هیئت علمی گروه برنامه ریزی و مدیریت محیط زیست، دانشکده محیط زیست، دانشگاه تهران

چکیده

منطقه یک شهرداری، در بلندای تهران و با وسعتی حدود ۶۴ کیلومترمربع بر اساس داده‌های آماری بیش از ۳۷۹۹۶۰ نفر جمعیت را در خود جای داده است. این منطقه به لحاظ طراحی شهری دارای بافتی روستایی است و می‌توان آن را باغ شهر نامید. منطقه یک جزو مطلوب‌ترین مناطق تهران به جهت دارا بودن منابع طبیعی و میراث فرهنگی و تاریخی به شمار می‌آید. همچنین از دیرباز تاکنون محل استقرار صاحب‌منصبان دولتی - حکومتی و فعالیت‌های بین‌المللی و دیپلماتیک بوده است. منطقه یک به دلیل جذابیت‌های گوناگون در سالیان اخیر آماج ساخت‌وسازهای فراوان بوده که این دست‌اندازی‌ها و تخریب‌های محیط طبیعی منطقه را به‌ویژه باغات را تهدید می‌کند. عوامل متعددی در تخریب باغات منطقه یک نقش داشته است. برای بررسی تاب آوری باغات شهری ابتدا عوامل موثر بر تخریب و بقای باغات شناسایی و مطالعه گردید و با استفاده از پرسشنامه و نظرات کارشناسان و صاحب نظران مدل مفهومی تاب آوری باغات شهری با توجه به ویژگی‌ها و محدودیت‌ها و پتانسیل‌های منطقه یک شهر داری تهران تهیه شد.

واژگان کلیدی: تاب آوری، باغ‌های شهری، تهران، منطقه یک شهرداری

مقدمه

تاب آوری به ظرفیت سیستم‌های اکولوژیکی برای جذب اختلالات و نیز برای حفظ بازخوردها، فرایندها و ساختارهای لازم و ذاتی سیستم (Adger, et al., ۲۰۰۵) اطلاق می‌شود یا به تعریفی دیگر شدت اختلالی که سیستم می‌تواند آن را جذب کند قبل از اینکه ساختار سیستم از طریق تغییر متغیرها و فرایندهایی که رفتار آن را کنترل می‌کنند، به ساختار متفاوتی تبدیل شود (Holling & Gunderson, ۲۰۰۲). به عبارت دیگر، تاب آوری شهری به عنوان درجه، حد یا میزانی است که در آن شهرها قادر به تحمل تغییر هستند قبل از اینکه به مجموعه جدیدی از ساختارها و فرایندها باز سازمان‌دهی شوند (Alberti, et al., ۲۰۰۴). موضوع فضای سبز (باغات) در شهر، یک موضوع مهم و استراتژیک است و اهمیت این کاربری به حدی است که می‌توان آن را یکی از شاخص‌های توسعه یافتگی و اقتصاد پایه شهر به شمار آورد. در سال‌های اخیر، بنا به دلایل متعددی که مهم‌ترین آن‌ها اقتصادی است، بسیاری از باغات شهر تغییر کاربری داده و به سایر کاربری‌ها مخصوصاً کاربری‌های انتفاعی تر مانند مسکونی تبدیل